ISSN -2583-147X (P), Vol.- 9, Issue No. V, August 2023
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ରୂପାନ୍ତରରେ ନୀଳମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ

ପ୍ରକାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ

ନୀଳବ୍ରାହ୍ମଣୀ-ନୀଳମଷ୍ଟ୍ରାଣୀ-ନୀଳଧୋବଣୀ ଚରିତ୍ରଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ସ୍ମୃତିକୋଷରେ ନିଶ୍ଚୟ ରହିଥିବ । ଏ ଚରିତ୍ରଟି ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗଳ୍ପ ନୀଳମଷ୍ଟ୍ରାଣୀର ମୁଖ୍ୟଚରିତ୍ର । ଗଳ୍ପଟି ସମ୍ଭବତଃ ୧୯୫୫-୫୮ ମସିହାରେ ରଚିତ, ମାତ୍ର ଏହାର ପାଠକୀୟ ଆଦର ଅଦ୍ୟପି ଅବ୍ୟାହତ । କୌଣସି ଚରିତ୍ର ବା ଘଟଣା ଯଦି ସବୁକାଳର ପାଠକଙ୍କ ଆଦରଣୀୟ ହୁଏ ତେବେ କାଳୋପଯୋଗୀ ହୋଇ ସେ ନୂଆନୂଆ ଶବ୍ଦରୂପ ଧାରଣ କରିଚାଲେ । ଆମ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏପରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିରଳ ନୁହେଁ । ଏଇ ଯେପରି ଫକୀରମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ' । ଅଦ୍ୟପି ରଚିତ ରେବତୀ ଗଳ୍ପସଂଖ୍ୟା ଷାଠିଏରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହେବ ନିଶ୍ଚୟ । ଏପରି ହେବା ପଛରେ ରେବତୀ ଗଳ୍ପର ସବୁକାଳର ପାଠକୀୟ ଆଦର ହିଁ ଦାୟୀ । ରେବତୀ ପରି ଗୋଦାବରୀଶଙ୍କ ନୀଳମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଚରିତ୍ରଟି ମଧ୍ୟ ଏକବିଂଶ ଶତକରେ ଏକ ନୂତନ ରୁଚିନେଇ ପାଠକଙ୍କ ଚକ୍ଷୁଗତ ହୋଇଛି ।

ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦଶକରେ ଇସ୍ତାହାର ପତ୍ରିକାର ୧୦୫ ସଂଖ୍ୟାରେ ଗିରିଶ ସାହୁଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ରୂପଧାରଣ କରି ନୀଳମଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ପାଠକଙ୍କ ଚକ୍ଷୁଗତ ହେବା ପରେ ସାହିତ୍ୟ ପିପାସୁ ମହଲରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଗୋଦାବରୀଶ ଏବଂ ଗିରିଶ ସାହୁଙ୍କ ଗଳ୍ପର ଚରିତ୍ର ଓ ସ୍ଥାନ ଯଦିଓ ସମାନ ମାତ୍ର ସ୍ଥାନର ପରିବେଶ ଓ ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣରେ ଅଛି ଶତପ୍ରତିଶତ ଭିନ୍ନତା । ମୁଁ ଦୁଇଗଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ ତୁଳନା ଆଦୌ କରୁନାହିଁ. ପୂର୍ବଗପଠାରୁ ପରଗପଟି କେଉଁକେଉଁ ଦିଗରେ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରିଛି ତାହାହିଁ ଜଣାଇବାକୁ ପ୍ରାୟସ କରିଛି ମାତ୍ର ।

ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ର ତାଙ୍କର ଏ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଗଳ୍ପର ଚରିତ୍ର ସଂପର୍କରେ କହନ୍ତି, "ନୀଳମଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଏକ ମଫସଲ ପୋଖରୀରେ ମଇଳା ଲୁଗା କାଚୁଛି ।" (ଗୋଦାବରୀଶ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ) ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା ଯେ ଗଳ୍ପଟି ଏକ ସତ୍ୟଘଟଣା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ନୀଳବ୍ରାହ୍ମଣୀରୁ ନୀଳମଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଶେଷରେ ନୀଳଧୋବଣୀରେ ପରିଣତ ହେବାର କରୁଣ କାହାଣୀଟି ସୂଚନାନୁସାରେ ଗାଳ୍ପିକ ଗୋଦାବରୀଶ ପ୍ରିୟବନ୍ଧୁ ଛନ୍ଦକବି ରାଧାମୋହନ ଗଡ଼ନାୟକଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ରାଧାମୋହନ ଗଡ଼ନାୟକ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ସମଶୀର୍ଷକରେ ଏକ କବିତା ରଚନା କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ତାଙ୍କର 'ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନ୍ଧକାର' କବିତା ସଂକଳନରେ ରହିଛି ।

ପ୍ରଥମେ ଗୋଦାବରୀଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଗଳ୍ପଟିକୁ ବିଚାରକୁ ଆଣିବା । ନୀଳଧୋବଣୀ ମଇଳା ଲୁଗାର ଗଣ୍ଠିରା ଭିତରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜି ତାକୁ ଲୁହରେ ବତରାଉଛି ଏବଂ ଖୋଲିପକାଉଛି ସ୍ମୃତିର ଗଣ୍ଠିରା ଆଉ ଦେଖୁଛି ଅତୀତର ନୀଳବ୍ରାହ୍ମଣୀ, ନୀଳମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ ଓ ତା'ର ଅତୀତର ଟିକି ସଂସାର ସବୁକୁ । ଏହି ସ୍ମୃତିଚାରଣ ରୀତିରେ ସମଗ୍ର ଗଳ୍ପଟି ରଚିତ । ମା' ଛେଉଣ୍ଡ ନୀଳ ବାଲ୍ୟ ବିବାହ କରିଛି ଏବଂ ଛଅଟି ମାସରେ ବାଲ୍ୟବିଧବା ସାଜିଛି ମଧ୍ୟ । ଲେଖକଙ୍କ ଭାଷାରେ, "ବିବାହର ଛ'ମାସ ପରେ ଏହି ମାତୃଶୂନ୍ୟ କୁଟିର ଭିତରେ ମାତୃହୀନ କିଶୋରୀର ନିରାଭରଣ ଅଙ୍ଗ-ସୌଷ୍ଠବ ସକାଳେ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିଥିବା ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଫୁଲପରି ପଡ଼ିରହିଲା । ତାକୁ କିଏ ଗୋଟାଇ ନେଇ ଦେବତାଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ଦେବ ? ସମାଜରେ ସେ ବିଧାନ ନାହିଁ ।" ସେକାଳରେ ବାଲ୍ୟବିବାହ ପ୍ରଥାନୁସାରେ

ଝିଅମାନେ ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ବିବାହ କରୁଥିଲେ, ଯଦି କୌଣସି କାରଣରୁ ପତି ସ୍ୱର୍ଗଗାମୀ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ଝିଅଟି କଅଁଳ ବୟସରେ ବିଧବା ବେଶରେ ନିଜ ବାପଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଉଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହର ସୁଯୋଗ ସୁବିଧା ନିତିନିୟମବନ୍ଧା ସମାଜରେ ନଥିଲା । ଯୁବା ଝିଅଙ୍କର କଅଁଳ ମନର କଇଁକଇଁ କାନ୍ଦଣାର ସ୍ୱରକୁ ଶୁଣୁଥିଲା ବା କିଏ । ନୀଳ କିନ୍ତୁ ତାର ଭରାଯୌବନର କୋଠର ଆହ୍ୱାନକୁ ଆଡ଼େଇ ନପାରି ନାଟୁଆ ମଦନା ସେଠୀର ହାତଧରି ଚାଲିଯାଇ ଧୋବା ଘରର ବୋହୂ ସାଜିଲା। ମଦନା ପାଇଁ ସେ ଭୁଲିଲା ଶିକ୍ଷକତା, ଭ୍ରାତୃସ୍ନେହ, ସାମାଜିକବନ୍ଧନ ଓ ଲୋକାପବାଦ ସବୁକୁ । ମଦନା ସହିତ ସୁଖର ସଂସାର ଗଢ଼ିଚାଲିଛି, କିନ୍ତୁ ତାହାଥିଲା ଅଳ୍ପଦିନର । ମାତ୍ର କେଇମାସ ପରେ ଭାଜିଯାଇଛି ନାଟ ଆଖଡ଼ା, ମଦନା ସାଜିଛି ମଦଡ଼ି ଆଉ ନୀଳ ସାଜିଛି ମଦନା ଅତ୍ୟାଚାରର ଶୀକାର । ଯିଏ ଦିନେ ବହି ଧରି ପିଲାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଗଢ଼ିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟହ ସ୍କୁଲ ଯାଉଥିଲା ସେ କର୍ମକୁ ଆଦରି ପ୍ରତ୍ୟହ ଲୁଗାବୁଜୁଲା ଧରି ଯାଇଛି ତୁଠକୁ । ଅନୁତାପରେ କଟିଛି ଜୀବନ ।

ଭାଇର ବାହାଘର ଖବର ପାଇ ତା'ମନ ଆଉ ଟିକିଏ ଗୁମୁରି ଉଠିଛି । ଯେଉଁଠି ସେ ତା' ନୂଆ ବୋହୂକୁ ବଉଳପାଟରେ ସଜେଇଥାନ୍ତା ସେଇଠି ସେ ପାଟକୁ ସଫା କରିବାକୁ ପଡ଼ୋଶୀ ଆଗରେ ନେହୁରା ହୋଇଛି । ଭାଇକୁ ଦେଖିବା ଆଳରେ ସେ ଯିଦି କରିଛି ଭାଇ ଆସିଲେ ଯାଇ ପାଟଦେବ କହି । ରାତ୍ରିର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରହରରେ ଭାଇ ଆସିଛି ସମାଜର ଲକ୍ଷ୍ମଣଗାରକୁ ଡେଇଁ । ଭାଇକୁ କୁଣ୍ଢେଇ ପକାଇ ସ୍ନେହଭରା ଓ କୋହଭରା କଣ୍ଠରେ କହିପକାଇଛି, "ମୁଁ ଚାଲିଆସିଲି ବୋଲି ତୁ ଚାଲିଆସିଲୁ ? ଲୋକେ ବୋଲିବେ କ'ଣ ? ତୁ ମଧ୍ୟ କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇବୁ ? ଫେରିଯା ଫେରିଯା !" ଏହିଠାରେ ଗୋଦାବରୀଶଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ନୀଳ ଇତିହାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼ିଛି ।

ଲୁଗାବୁଜୁଲା ଭିତରେ ମୁହଁଗୁଞ୍ଜି କାନ୍ଦିବା ହିଁ ସାର ଭାବି ନେଇଥିବା ନୀଳକୁ ଶ୍ରୀ ସାହୁ ସ୍ନେହର ସ୍ପର୍ଶ ଦେଇ ଉଠାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସମାଜରେ ପଶ୍ଚାତାପ କିମ୍ବା ଅପମାନରେ ନୁହେଁ ବରଂ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ବଂଚିବା ଦରକାର, ଏପରି ସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ତା' ଭିତରେ ଭରି ଦେଇଛନ୍ତି । ନୀଳକୁ ଲୁଗା ଓ ତୁଠ ଜୀବନରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣ୍ଡୁଆ ଗ୍ରାମପଂଚାୟତର ସରପଂଚ ପ୍ରାର୍ଥୀ କରାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ବିଶିଆମାନେ ତାକୁ ଧୋବଣୀ କହି ନାକଟେକି ଦୂର୍‌ଦୂର୍ ହେଉଥିଲେ ତା' ଘର ଦୁଆରବନ୍ଧ ଡେଇଁ ଚା ପିଇଲେଣି । ଯେଉଁ ରାସ୍ତାରେ ନୀଳ ପଦପାତ କଲାମାତ୍ରେ ତିନୋଟି ଗାଁର ନରନାରୀ ଗଛ ଉହାଡ଼ରେ ଫୁସୁରୁଫାସୁରୁ ହୋଇ ନାନା କଟୁବାଣୀ ଶୁଣାଉଥିଲେ ସେମାନାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ନୀଳନାନୀ ନୀଳନାନୀ କହି ପଟୁଆରରେ ଧାଇଁଛନ୍ତି । ଲେଖକ ଶ୍ରୀ ସାହୁ ଏ ମର୍ମରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖି କହନ୍ତି, "ଜାତି ହେଉଛି ମଣିଷମନର ଅଂହକାରରୁ ସୃଷ୍ଟି । ଏସବୁ ଜାତିର ସଂଜ୍ଞା ବଦଳି ଗଲାଣି । ଏ ସଂସାରରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ଜାତି ହେଉଛି ଟଙ୍କା ଓ ଶକ୍ତି । ଯିଏ ସିଧା ମୁହଁକୁ ବଙ୍କା କରିଦିଏ ।" ଯେଉଁ ନୀଳକୁ ଶାସନୀ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସାହିରୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବିଦା କରାଯାଇଥିଲା ସେଇଠି ବସି ସେ ପଖାଳ ଖାଇଛି । ଏଇଠି କହିପାରିବା ଯେ ଶ୍ରୀ ସାହୁଙ୍କ ଗଳ୍ପଟି କାଳୋପଯୋଗୀ ହୋଇପାରିଛି ନିଶ୍ଚୟ । ଜାତିପ୍ରଥାରଗଣ୍ଠି ଭିତରୁ ନୀଳ ହୋଇଛି ମୁକ୍ତ ।

ପୁରୁଷ ପ୍ରଧାନ ସମାଜ ଭିତରେ ନାରୀଟିଏ ପାଖରେ ନଥାଏ ଅଭିଯୋଗ ଓ ମତାମତ ଦେବାର ସ୍ୱାଧୀନତା । ମାତ୍ର ସମୟ ଧାରାରେ ଏ ରଗ୍‌ଣମାନସିକତା ଆମ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଧିରେ ଧିରେ ବଦଳିଛି । ନାରୀ ଆଜି ବି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରି ଚାଲିଛି । ବିଂଶ ଶତକର ଅଶୀଦଶକ ପରେ ପରେ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ନେଇ ଅମ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଅଧିକ ସଚେତନ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଲେଖକ ଶ୍ରୀ ସାହୁଙ୍କ ଲେଖନୀ ମଧ୍ୟ ଏ ଦିଗରେ ସଚେତନ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଯେଉଁ ମଦନା ଦିନେ କଂଚା ଯୌବନକୁ ନେଇ ଆଉଟୁପାଉଟୁ ହେଉଥିବା ନୀଳର ବିଶ୍ୱାସ ଜିଣିବାକୁ କହିଥିଲା, "ଏ ବାହୁରେ ଜୁଥିବାଯାଏ ତୋ ପେଟକୁ ଆଉ ଅ ଣ୍ଟାକୁ କ'ଣ ଜୋଗାଇ ପାରିବିନି ଭାବୁଛୁ ନୀଳ ?" ସେ ମଦ୍ୟପ ହୋଇ ନୀଳର କଅଁଳ ଦେହରେ ପ୍ରହାର କରିଛି । ମଦନାର ମିଥ୍ୟାଚାରରେ ପଡ଼ି ନିଜର କଅଁଳ ମନକୁ ବନ୍ଧା ପକାଇଥିବା ନୀଳ ହୋଇଛି ଅତ୍ୟାଚାରିତ । ନୀଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭାଗ୍ୟର ନିୟାମକ ଶ୍ରୀ ସାହୁଙ୍କ ଲେଖନୀ ମଦନା ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ନୀଳ ଭିତରେ ଜୁ-ଖଞ୍ଜି ଦେଇଛି । ମଦନା ନୀଳ ଆଗରେ ହାତ ଉଠାଇବାର ସାହସ ହରାଇଛି । ନୀଳର ଅନୁଗତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି ସେ । ମାତ୍ର ଲେଖକ

ଏଠାରେ ଭାରତୀୟ ପରଂପରାକୁ ଭୁଲି ନାହାନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ନାରୀ ଯେତେ ଉପରକୁ ଗଲେ ମଧ୍ଯ ସ୍ୱାମୀ ତା'ପାଇଁ ଦେବତା । ଯେଉଁ ଦେବାତଙ୍କ ତୃପ୍ତି ପାଇଁ ଏ ଭାରତୀୟ ନାରୀ ଫୁଲପରି ନିଜକୁ ସମର୍ପି ଦିଏ । ରାତି ଅଧରେ ନୀଳ ନିଶାଖୋର ହୋଇ ଶୋଇଥିବା ମଦନାକୁ କୋଳକୁ ଟାଣି ଆଣି ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଉଁସି ପକାଏ । ଲେଖକଙ୍କ ଭାଷାରେ, 'ନାହିଁ ନାହିଁର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ, ଦୁଇଟା ଶରୀର ଏକାଠି ହୁଏ ।'

ଗଳ୍ପର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଶ୍ରୀ ସାହୁ ନୀଳ ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଧ୍ୟାୟକୁ ଯୋଗ କରିଛନ୍ତି । ସରପଂଚ ନିର୍ବାଚନରେ ସେ ବିଜୟିନୀ ହୋଇ ହୋଇଛି ନୀଳ ସରପଂଚିଆଣୀ । ନୀଳବ୍ରାହ୍ମଣୀ-ନୀଳମାଷ୍ଟ୍ରାଣୀ-ନୀଳଧୋବଣୀ-ନୀଳସରପଂଚିଆଣୀ ଏପରି ଚାରିଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟରେ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଯାଇଛି ନୀଳ ଜୀବନର ଇତିହାସ । ନାରୀ ଯେ କେବଳ ପରିବାର ନୁହେଁ ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଚଳାଇବାରେ ସକ୍ଷମ, ତା'ର ଏକ ସୁନ୍ଦର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଇଛନ୍ତି ଶ୍ରୀ ସାହୁ ନୀଳ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ । ନିର୍ବାଚନ ଜିତିବା ପରେ ନୀଳ ଆଣ୍ଡୁଆ ଗ୍ରାମପଂଚାୟତର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଆପ୍ରାଣ ଉଦ୍ୟମର ସହ ଲାଗି ପଡ଼ିଛି । ନିଜ ଦଳର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାଇ ଜନମଙ୍ଗଳ ପଦକ୍ଷେପମାନ ନେଇ ନାରୀଶକ୍ତିର ପ୍ରମାଣ ଦେଇଛି । ଶେଷରେ ସେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସରପଂଚ ଭାବରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ହୋଇଛି ମଧ୍ୟ ।

ନୀଳ ଜୀବନ ଇତିହାସର ଦୁଇ ଲେଖନୀକାର ଚାରିଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର ଯେଉଁ ତିନିଗୋଟି ଅଧ୍ୟାୟକୁ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ଏକ ସତ୍ୟ କାହାଣୀ ଆଧାରିତ, ମାତ୍ର ଶ୍ରୀ ସାହୁ ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟାୟଟିକୁ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କାଳ୍ପନିକ, ମାତ୍ର କାଳପୋଯୋଗୀ । ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପଟି ପାଠ କରିଥିବା ପାଠକଟିଏ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଜନ୍ମୁଥିବ, "ସତରେ କ'ଣ ନୀଳର ବକେୟା ଜୀବନ ସେଇ ଲୁହଭିଜା ଲୁଗାଗଣ୍ଠିରା ଭିତରେ କଟିଲା ।" ପର ଗଳ୍ପଟି ପାଠକଲା ପରେ ସେ ଯେଉଁ ନୀଳକୁ ଲୁଗାଗଣ୍ଠିରା ଭିତରେ ମୁହଁଗୁଞ୍ଜି ଲୁହ ଗଡ଼ାଉ ଥିବାର ଶେଷଥର ଦେଖିଥିଲା ନୀଳ ସେଥିରୁ ଉଠିଛି ଏବଂ ସ୍ୱାମୀ ଓ ନିତିନିୟମବନ୍ଧିତ ସମାଜ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼େଇ କରି ପଶ୍ଚାତାପ ନୁହଁ ବରଂ ଗର୍ବର ସହ ଆଦର୍ଶ ନାରୀଟିଏ ହୋଇ ବଂଚିଛି, ଏହାହିଁ ଦେଖିବ । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସମାଜ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯିଏ ଥିଲା ଏକ କଳୁଷିତ ନାରୀ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସମାଜ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ସମାଜ ପାଇଁ ହୋଇଛି ଆଦର୍ଶ ।

ଅଧ୍ୟାପକ
ବାଙ୍କୀ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,
ବାଙ୍କୀ- ୭୫୪୦୦୮